

DOI 10.31392/ONP.2786-6890.7(2)/1.2024.13
UDC 37.091.2:316.344.32-029:070

MODERN APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MEDIA LITERACY IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Mykyta Popov

Doctor of Philosophy in 01 Education/Pedagogy,
Lecturer at the Department of Pedagogy,
Dragomanov Ukrainian State University
9, Pyrohova Str., Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7248-9015>
e-mail: n.popov@s-softteam.com

Abstract. *The article is devoted to the study of the actual problem of media literacy development among schoolchildren in the modern information society. Due to active digitalization and the rapid growth of information flows, the media have become an integral part of the daily lives of children and youth. This requires new approaches in education aimed at preparing students for effective interaction with the media, developing critical thinking and information analysis skills. Media literacy is a key competency for safe and conscious participation in the modern information space. It helps students to objectively evaluate media content, protect themselves from manipulation, disinformation and cyberbullying, and develop critical thinking, which is an important component of socialization and civic engagement.*

The article discusses the importance of media education as a tool for developing critical thinking and social responsibility. The authors emphasize that media literacy contributes to the formation of ethical norms in the interaction with information, understanding the impact of media on society and the individual, as well as the development of students' creative abilities. Considerable attention is paid to the analysis of foreign experience in implementing media education in school curricula, where media literacy is seen as an important element of preparing young people for life in the information society.

The challenges faced by the Ukrainian education system in the process of integrating media literacy are also discussed. The authors emphasize that an important problem is the lack of trained teachers who have modern methods and knowledge for effective media literacy teaching. For the successful development of this field in Ukraine, systematic teacher training and the creation of methodological guidelines that meet the dynamic changes in the media environment are needed.

In conclusion, the article emphasizes the importance of media education for the formation of a critically thinking and socially responsible generation. It emphasizes the need to develop media literacy as an integral part of modern education, which ensures effective adaptation of students to the new challenges of the information society.

Keywords: *media literacy, information technology, critical thinking, social adaptation, educational strategies, communication skills, personal development.*

DOI 10.31392/ONP.2786-6890.7(2)/1.2024.13

УДК 37.091.2:316.344.32-029:070

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Попов М. О.

доктор філософії

в галузі 01 Освіта/Педагогіка,

викладач кафедри педагогіки,

Український державний університет

імені Михайла Драгоманова,

вул. Пирогова, 9, Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7248-9015>

e-mail: n.popov@s-softteam.com

Анотація. Стаття присвячена дослідженню актуальної проблеми розвитку медіаграмотності серед школярів у сучасному інформаційному суспільстві. У зв'язку з активною цифровізацією та стрімким зростанням інформаційних потоків, медіа стали невід'ємною частиною повсякденного життя дітей та молоді. Це вимагає нових підходів в освіті, спрямованих на підготовку учнів до ефективної взаємодії з медіа, формування критичного мислення та навичок аналізу інформації. Медіаграмотність є ключовою компетенцією для безпечної та свідомої участі у сучасному інформаційному просторі. Вона допомагає учням об'єктивно оцінювати медіаконтент, захищатися від маніпуляцій, дезінформації та кібербулінгу, а також розвивати критичне мислення, що є важливою складовою соціалізації та громадянської активності.

У статті розглянуто важливість медіаосвіти як інструменту для розвитку критичного мислення і соціальної відповідальності. Автори наголошують, що медіаграмотність сприяє формуванню етичних норм у взаємодії з інформацією, розумінню впливу медіа на суспільство та особистість, а також розвитку креативних здібностей учнів. Значну увагу приділено аналізу зарубіжного досвіду у впровадженні медіаосвіти в шкільні програми, де медіаграмотність розглядається як важливий елемент підготовки молоді до життя в інформаційному суспільстві.

Окремо розглядаються виклики, з якими стикається українська система освіти у процесі інтеграції медіаграмотності. Автори підкреслюють, що важливою проблемою є брак підготовлених педагогів, які володіють сучасними методиками та знаннями для ефективного викладання медіаграмотності. Для успішного розвитку цієї галузі в Україні необхідна системна підготовка вчителів та створення методичних рекомендацій, що відповідають динамічним змінам у медіасередовищі.

У підсумку, стаття акцентує увагу на важливості медіаосвіти для формування критично мислячого та соціально відповідального покоління. Вона підкреслює необхідність розвитку медіаграмотності як інтегральної частини сучасної освіти, яка забезпечує ефективну адаптацію учнів до нових викликів інформаційного суспільства.

Ключові слова: медіаграмотність, інформаційні технології, критичне мислення, соціальна адаптація, освітні стратегії, комунікативні навички, особистісний розвиток.

Вступ та сучасний стан проблеми дослідження. Стрімкий перехід до інформаційного суспільства та всебічна цифровізація кардинально змінюють систему освіти, що спрямована на формування навичок і компетенцій, необхідних для сучасної людини. Сьогодні діти та молодь живуть у середовищі, де інформаційні потоки стають усе об'ємнішими, а канали комунікації – дедалі різноманітнішими, від соціальних мереж і новинних платформ до блогів та відеоканалів. У такій реальності вони з раннього віку мають справу з величезними обсягами інформації, яка впливає на їхній світогляд, поведінку і спосіб мислення. Це викликає нагальну потребу в цілеспрямованій підготовці дітей для адекватного сприйняття, критичного осмислення та аналізу медіаконтенту. Медіаграмотність, таким чином, стає однією з ключових компетенцій, що необхідна для свідомої, ефективної та безпечної взаємодії з сучасним інформаційним простором. Вона допомагає молодому поколінню розуміти приховані наміри, оцінювати достовірність інформації, аналізувати її вплив на особистість і суспільство, що є основою для адаптації в цифровому середовищі та розвитку критичного мислення як невід'ємної складової життя в інформаційному суспільстві.

Ключовою цінністю медіаграмотності є здатність критично аналізувати інформаційні потоки, які щоденно надходять до користувачів різними каналами. Учні повинні вміти об'єктивно оцінювати інформацію, порівнювати її, робити висновки та використовувати медіа відповідально в особистому, академічному та соціальному житті. Це не тільки забезпечує особисту безпеку в контексті уникнення маніпуляцій та дезінформації, але й сприяє розбудові громадянських компетенцій, що є основою для свідомої участі в суспільному житті. Медіаграмотність виступає як важливий чинник соціалізації, розвиваючи здатність до аргументованого аналізу, відбору достовірних джерел інформації та протидії інформаційним загрозам.

Сьогодні медіаграмотність стала невід'ємною частиною сучасного навчального процесу, особливо у зв'язку з реформами, що спрямовані на підготовку молоді до життя у високотехнологічному інформаційному суспільстві. Медіаосвіта націлена не лише на технічне освоєння медіаінструментів, але й на формування критичного мислення, здатності аналізувати інформаційні контексти та розуміти змістовні й культурні аспекти повідомлень. Важливість медіаграмотності особливо відчутна серед школярів, адже медіа можуть суттєво впливати на формування їхніх цінностей, переконань та поведінкових моделей. Завданням школи є не просто передача знань, але й розвиток навичок, що дозволяють учням ефективно оцінювати інформацію, обирати надійні джерела та уникати маніпулятивного впливу, який може зашкодити їхньому особистісному розвитку [7].

В умовах глобалізації зростає науковий інтерес до питань медіаграмотності та медіаосвіти. Багато країн, визнаючи роль медіаосвіти, активно впроваджують її основи у шкільні програми для розвитку у дітей та молоді навичок інформаційної безпеки та медіааналізу. Зарубіжні дослідники, серед яких Р. Гоббс, Ж. Гоне, Р. Кубі та інші, підкреслюють, що медіаосвіта сприяє формуванню здатності критично мислити, аналізувати та протидіяти негативному впливу медіа. Дослідження доводять, що медіаграмотність допомагає дітям розвивати етичні норми поведінки в інформаційному просторі, сприяє розвитку креативності та творчого мислення, що є важливим у світі, де інформація є одним із ключових ресурсів.

В Україні також зростає науковий інтерес до медіаграмотності та медіаосвіти, зокрема зусилля науковців зосереджені на адаптації світових напрацювань до місцевих реалій. Дослідники, такі як О. Волошенюк, Л. Найдьонова та І. Слісаренко, звертають увагу на ключові виклики, з якими стикається українська освіта у кон-

тексті впровадження медіаграмотності. Однією з особливостей української медіаосвіти є те, що вона перебуває на етапі становлення і потребує значних зусиль для інтеграції в освітні програми. Хоча існують окремі проекти та ініціативи, спрямовані на розвиток медіаграмотності серед школярів, системного підходу в більшості шкіл ще не досягнуто.

Одним із головних викликів для розвитку медіаосвіти в Україні є брак підготовлених педагогів, які володіють сучасними знаннями про медіа та здатні ефективно інтегрувати їх у навчальний процес. Педагоги потребують спеціалізованих програм підготовки та методичних рекомендацій, які б відповідали динамічним змінам медіапростору та дозволяли забезпечити системне впровадження медіаграмотності в школах. Це питання стає особливо актуальним, оскільки сучасні засоби масової інформації розвиваються дуже швидко, а система освіти часто не встигає адаптуватися до таких змін. Через це освітяни повинні постійно оновлювати свої знання та навички, щоб відповідати потребам учнів та новітнім підходам до аналізу медіаінформації.

Сучасний інформаційний простір вимагає від суспільства не тільки навичок користування медіатехнологіями, але й розуміння того, як вони можуть впливати на особистість та суспільство в цілому. Одним із ключових завдань медіаосвіти стає захист дітей від негативного впливу медіаконтенту. Велика кількість доступної інформації вимагає від молоді здатності розрізняти надійні джерела від фейкових новин, маніпуляцій та дезінформації, що, своєю чергою, сприяє їхній соціалізації та усвідомленому підходу до споживання інформації. Медіаграмотність допомагає дітям ефективніше орієнтуватися у світі медіа, розуміти соціальні процеси та захищати себе від деструктивного впливу медіапродуктів.

Таким чином, медіаосвіта є важливою складовою сучасної освіти, яка формує нове покоління, готове до свідомого і безпечного життя в умовах інформаційного суспільства.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування значущості медіаосвіти як інструменту для формування медіаграмотності серед учнів, що забезпечує їхню ефективну адаптацію до сучасного інформаційного простору.

Для досягнення цієї мети необхідним є вирішення таких **завдань**: 1) аналіз наукових джерел і досліджень щодо впливу інформаційного суспільства та цифрових технологій на формування навичок і світогляду дітей та молоді; 2) вивчення сучасних методів медіаосвіти, спрямованих на розвиток у школярів навичок аналізу та відповідального використання медіаконтенту; 3) дослідження особливостей інтеграції медіаосвіти у навчальний процес як засобу захисту від дезінформації, маніпуляцій і кібербулінгу.

Реалізація зазначених завдань передбачає використання комплексу теоретичних і практичних **методів**, що допоможуть краще зрозуміти, як медіаосвіта сприяє розвитку медіаграмотності серед школярів, а також надасть педагогам інструменти для ефективного впровадження медіаосвіти у навчальний процес.

Дослідження спрямоване на глибше розуміння процесу формування медіаграмотності у школярів за допомогою сучасних освітніх підходів та інтерактивних методів. Це відкриває нові можливості для вдосконалення навчальних технологій і сприяє розвитку критичного мислення учнів, що є важливим для їхньої успішної соціалізації в інформаційному суспільстві. Володіння медіаграмотністю допомагає молодому поколінню не лише безпечно використовувати інформаційні ресурси,

але й критично оцінювати медіа, захищатися від дезінформації та маніпуляцій, що сприяє їхньому подальшому розвитку як активних і свідомих громадян.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне суспільство не можна уявити без розвиненого інформаційного простору, який відіграє ключову роль у формуванні світогляду, соціальних відносин та культурних орієнтирів. У зв'язку з цим, медіа стали невід'ємною частиною повсякденного життя, значно впливаючи на мислення, стиль життя і поведінку людей. В умовах постійного зростання обсягів інформації та активного використання цифрових технологій від освіти потрібні нові підходи, які сприяють розвитку критичного мислення, медіаграмотності та навичок аналізу інформації у школярів.

Медіаосвіта як педагогічна дисципліна покликана забезпечити учнів умінням взаємодіяти з різними формами медіа, серед яких телебачення, радіо, друковані видання, інтернет-платформи, соціальні мережі, блоги, влоги тощо. Вона охоплює не тільки технічне освоєння медіаінструментів, але й глибоке розуміння контексту, в якому формується інформація, її змісту, впливу на аудиторію та етичних аспектів використання медіа. У сучасному освітньому процесі медіаграмотність є важливим компонентом, спрямованим на виховання свідомих, критично мислячих громадян, здатних активно брати участь у суспільному житті та протистояти маніпуляціям, пропаганді та дезінформації [3].

У цьому контексті розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей у дітей і молоді стає необхідним елементом навчання. Вміння аналізувати медіатексти, розпізнавати маніпуляції, приховані посили та різні способи впливу на аудиторію – це базові навички, які має формувати медіаосвіта. Учні повинні навчитися виявляти дезінформацію, оцінювати джерела інформації та розуміти, як контент може впливати на їхні емоції, думки і дії. Критичне мислення допомагає робити обґрунтовані висновки, уникати маніпуляцій і стійко протистояти деструктивним інформаційним впливам. Навчання аналізу медіатекстів не тільки сприяє розумінню соціальних і культурних процесів, але й формує здатність до усвідомленого вибору та відповідальної участі в інформаційному середовищі.

Ефективне навчання медіаграмотності спирається на інтерактивні методи, які включають активне використання сучасних технологій і медіаінструментів. Це можуть бути проекти, що передбачають створення учнями власних медіапродуктів, таких як відео, подкасти, блоги або навіть шкільні медіастудії. Завдяки таким методам учні не тільки краще засвоюють теоретичний матеріал, а й розвивають практичні навички, які допомагають використовувати медіа для комунікації, навчання і самовираження. Практичний досвід дозволяє зрозуміти, як створюється інформаційний контент, як він впливає на аудиторію, які засоби залучають увагу та викликають емоції. Це сприяє глибшому розумінню медіа як комплексної соціокультурної системи [9].

Проте розвиток медіаграмотності не обмежується технічними навичками та критичним аналізом контенту. Важливим аспектом є формування соціальної відповідальності та усвідомлення етичних принципів використання медіа. Це означає, що учні мають розуміти принципи етичної комунікації в цифровому середовищі, дотримуватися авторських прав, правил конфіденційності та бути обачними щодо особистих даних. Соціальна відповідальність включає вміння протистояти кібербулінгу, фейкам, маніпуляціям і деструктивній діяльності в інтернеті. Медіаосвіта має також навчити розпізнавати якісні медіатексти, відрізняючи їх від тих, що можуть завдати шкоди або ввести в оману [2].

Окрім технічних навичок та критичного мислення, медіаосвіта спрямована на розвиток креативності та здатності до медіаторчості. Розвиток творчих здібностей у школярів є важливим у сучасному суспільстві, яке вимагає не лише пасивного споживання інформації, але й її активного створення. Вміння генерувати якісний медіаконтент допомагає дітям краще виражати свої ідеї та емоції, брати участь у суспільних дискусіях, розвивати комунікаційні та організаційні навички. Наприклад, учні можуть створювати власні відео, статті чи навіть соціальні кампанії, що дозволяє їм відчувати себе активними учасниками інформаційного процесу. Важливо, щоб проекти, орієнтовані на розвиток медіакомпетентності, були інтегровані в шкільну програму не тільки у вигляді окремих уроків, а й як частина інших предметів. Це дозволяє формувати медіанавички поступово, природно та послідовно.

Інтеграція медіаосвіти в навчальний процес потребує ретельної підготовки педагогів, які повинні не тільки володіти знаннями про сучасні медіатехнології, але й розуміти вплив медіаконтенту на учнів. Підвищення кваліфікації педагогів, участь у тренінгах, обмін досвідом з колегами та постійне вдосконалення власних навичок є важливими для забезпечення необхідного рівня медіаграмотності в освітньому середовищі. Педагоги, обізнані з принципами медіаосвіти, здатні організувати навчання таким чином, щоб кожен учень міг розвинути необхідні навички для орієнтації у сучасному інформаційному просторі, а також ефективно користувався медіа для навчання, розвитку та комунікації.

Сучасний інформаційний простір створює нові виклики, зокрема постійне збільшення кількості інформаційних потоків, зростання ролі соціальних мереж і цифрових платформ, що призводить до ризиків дезінформації, кібербулінгу та порушення приватності. Це потребує усвідомленого підходу до споживання інформації. Медіаосвіта допомагає учням не лише протистояти цим викликам, але й активно використовувати медіа для розвитку, навчання та творчої діяльності. Дітей важливо навчати відрізняти надійні джерела інформації від ненадійних, критично ставитися до новин, аналізувати їхній контекст і можливі наслідки [8].

У багатьох країнах світу, таких як Франція, Канада, Німеччина та Великобританія, медіаосвіта вже є частиною шкільної програми, де учнів навчають основам медіаграмотності з молодших класів. Це допомагає молоді краще орієнтуватися у сучасному інформаційному середовищі, уникати ризиків та використовувати медіа для особистісного розвитку. В Україні також робляться важливі кроки у напрямку впровадження медіаосвіти, зокрема, розробляються навчальні програми, які передбачають використання медіа у навчальному процесі, проводяться тренінги для вчителів, щоб вони могли ефективно передавати учням основи медіаграмотності. Проте для досягнення максимального результату цей процес потребує системного підходу, що включає розробку методичних рекомендацій, навчальних посібників та постійне вдосконалення програм підготовки педагогів [1].

Медіаосвіта є важливим інструментом для формування медіаграмотного суспільства, де молодь здатна активно використовувати інформаційні ресурси, критично мислити, відповідально створювати медіаконтент та дотримуватися етичних принципів у цифровому середовищі. Це дозволяє не тільки бути споживачами інформації, але й активними учасниками медіасередовища, здатними ефективно працювати з інформацією, створювати якісний контент та застосовувати його для розширення власних можливостей та соціальної взаємодії.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження підтверджує, що впровадження медіаосвіти в освітній процес є однією з ключових умов підготов-

ки молоді до життя в інформаційному суспільстві, де вміння критично сприймати інформацію стало обов'язковою компетенцією. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, що значно впливає на формування світогляду, особистих цінностей та поведінкових моделей дітей, створює потребу в інтеграції медіаосвіти на всіх рівнях шкільної програми. Така освіта сприяє формуванню здатності до критичного мислення, що, своєю чергою, забезпечує вміння аналізувати медіа, відрізняти правдиву інформацію від маніпулятивної, уникати дезінформації та бути відповідальними споживачами медіаресурсів.

Сучасні учні щоденно отримують великий обсяг інформації з різноманітних каналів комунікації – від телебачення до соціальних мереж, що вимагає від них умінь адекватного сприйняття та обробки таких потоків даних. Медіаграмотність стає важливим інструментом, який допомагає учням краще орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиває навички порівняння та аналізу, а також сприяє формуванню особистої безпеки, що є основою для соціалізації та розвитку громадянських компетенцій. Розвиток медіаосвіти допомагає не лише в убезпеченні молоді від шкідливого контенту, але й стимулює їх до критичної оцінки отриманої інформації, усвідомленого вибору медіаресурсів та відповідального ставлення до власних медіаспоживань [5].

Важливим є те, що медіаосвіта сьогодні не обмежується лише навчанням технічних навичок взаємодії з медіа – вона спрямована на всебічне формування громадянської свідомості, що сприяє стійкості до маніпуляцій і деструктивного впливу, а також вихованню етичних норм поведінки в інформаційному середовищі. Саме тому її впровадження в навчальний процес має бути максимально інтегрованим та адаптованим до потреб сучасного суспільства. У цьому контексті перспективним є розвиток методик, що спираються на ігрові та інтерактивні форми навчання, адже вони здатні поглибити зацікавленість учнів та підвищити ефективність освітнього процесу. Створення та обговорення медіапроектів, таких як подкасти, відео чи блоги, дозволяє учням не тільки отримати важливі знання, але й розвинути навички креативного мислення, які необхідні для успішної соціалізації та формування громадянської відповідальності.

Важливу роль у впровадженні медіаграмотності відіграють педагоги, які є безпосередніми наставниками в освоєнні цих навичок [4]. Однак в Україні, як і в багатьох інших країнах, зберігається нестача кваліфікованих педагогів, здатних на високому рівні викладати основи медіаосвіти, що вимагає системного підходу до підготовки вчителів. Для цього необхідно впроваджувати спеціалізовані тренінги, курси підвищення кваліфікації, а також надавати методичні рекомендації та навчальні матеріали, що відповідають вимогам сучасності та збагачують освітній процес. Підвищення професійної компетенції педагогів у сфері медіаосвіти є пріоритетним завданням для забезпечення ефективної підготовки молоді до активного життя в інформаційному суспільстві.

Перспективним напрямом є також адаптація та локалізація світових практик у сфері медіаосвіти, що передбачає врахування культурних, соціальних та національних особливостей українського суспільства. У цьому контексті подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення успішних міжнародних моделей навчання медіаграмотності та їхню інтеграцію у вітчизняні освітні програми. Створення партнерських ініціатив між освітніми закладами, державними установами, громадськими організаціями та медіа може забезпечити ефективну розробку адаптованих методик та посібників. Важливим завданням є також вивчення

ефективності медіаграмотності з точки зору довготривалого впливу на розвиток критичного мислення, соціальних навичок та здатності протистояти інформаційним викликам. Такий підхід дозволить не лише зміцнити підґрунтя медіаосвіти в Україні, але й сприятиме формуванню нового покоління громадян, здатних активно та відповідально взаємодіяти з інформаційним простором та брати участь у житті сучасного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Матвієнко О. Використання навчальних мобільних додатків вчителями природничих дисциплін. *Освітньо-науковий простір*. 2024. Т. 2, № 6 (1). С. 23-31. URL: [https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6\(1\)/2.2024.03](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6(1)/2.2024.03)
2. Медіакомпетентність фахівця : колективна монографія / за наук. ред. Г. В. Онкович. Київ : Логос, 2013. 287 с.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
4. Онкович Г. В. Медіаосвіта : експерим. програма баз. навч. курсу для студ. вищ. навч. закл. Київ : Логос, 2010. 40 с.
5. Попов М. О. Медіаосвіта у сучасній педагогічній парадигмі. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Т. 2, № 58. С. 205-209. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/58/part_2/43.pdf.
6. Сулім А. А. Медіакомпетентність як результат упровадження медіаосвіти. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Soc_kom/2011_968/content/sulim.pd10
7. Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку : зб. наук. праць. Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. 435 с.
8. Hubariva D., Polischchenko A., Matviienko O., Savenko O., Hrebniava I. Information And Communication Technologies In The System Of Distance Education. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 21 (11), P. 287-293. URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202111/20211139.pdf
9. Kotiash, I., Shevchuk, I., Borysonok, M., Matviienko, I., Popov, M., Terekhov, V., Kuchai O. (2022). Possibilities of Using Multimedia Technologies in Education. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(6), 727-732. URL: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.91>

REFERENCES:

1. Matviienko, O. (2024). Vykorystannia navchalnykh mobilnykh dodatkov vchyteliamy pryrodnychikh dystsyplin [The use of educational mobile applications by teachers of natural sciences]. *Osvitno-naukovy prostir – Educational and Scientific Space*, 2 (6), 23-31 Retrieved from: [https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6\(1\)/2.2024.03](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.6(1)/2.2024.03) [in Ukrainian].
2. Mediakompetentnist fakhivtsia : kolektyvna monohrafiia [Media competence of specialists : Collective monograph] / H. V. Onkovych (Ed.). (2013). Kyiv : Logos [in Ukrainian].
3. Mediaosvita ta mediagramotnist : pidruchnyk [Media education and media literacy : Textbook] / V. F. Ivanov, O. V. Voloshenyuk (Eds.) ; V. V. Rizun (Scientific Ed.). (2012). Kyiv : Center of Free Press [in Ukrainian].
4. Onkovych, H. V. (2010). Mediaosvita : eksperymentalna prohrama bazovoho navchalnoho kursu dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv [Media education : Experimental program of the basic educational course for students of higher educational institutions]. Kyiv : Logos [in Ukrainian].

5. Popov, M. O. (2023). Mediaosvita u suchasni pedahohichnii paradyhmi [Media education in the modern pedagogical paradigm]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 2 (58), 205-209. Retrieved from: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/58/part_2/43.pdf [in Ukrainian].
6. Sulim, A. A. (2011). Mediakompetentnist yak rezultat upravlinnia mediaosvity [Media competence as a result of media education implementation]. Retrieved from: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Soc_kom/2011_968/content/sulim.pd10 [in Ukrainian].
7. Suchasnyi prostir mediagramotnosti ta perspektyvy yoho rozvytku: zbirnyk naukovykh prats [Modern media literacy space and its development prospects: Collection of scientific works]. (2019). Kyiv: Center of Free Press, Ukrainian Academy of Press. [in Ukrainian].
8. Hubarieva D., Polisuchenko A., Matviienko O., Savenko O., Hrebnieva I. Information And Communication Technologies In The System Of Distance Education. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 21 (11), P. 287-293 Retrieved from: http://paper.ijcsns.org/07_book/202111/20211139.pdf [in English].
9. Kotiash, I., Shevchuk, I., Borysonok, M., Matviienko, I., Popov, M., Terekhov, V., Kuchai O. (2022). Possibilities of Using Multimedia Technologies in Education. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (6), 727-732. Retrieved from: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.91> [in English].